

Одним із пріоритетних напрямків розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві. Широкого розповсюдження повинен набути порядок працевлаштування випускників вищих навчальних закладів на умовах тристоронньої угоди "випускник-навчальний заклад-роботодавець".

Необхідно створити гучну, цілеспрямовану, ефективну систему державно-громадського управління освітою, що забезпечуватиме інтенсивний розвиток та якість освіти, спрямованість її на задоволення потреб держави, запитів особистості.

Також, глобальну освіту можна визначити як один з напрямків розвитку сучасної педагогічної теорії та практики, що базується на необхідності підготовки людини до життя в умовах сучасного світу. Глобалізація освіти неможлива без вивчення проблеми впровадження в освіту й освітній процес сучасних форм і методів навчання на основі досягнень комп'ютерної техніки й комунікаційних технологій у зв'язку зі зростаючою глобалізацією всіх сфер життя суспільства, зокрема педагогічної науки й практики.

Грунтуючись на психолого-педагогічних джерелах вищої школи необхідно провести аналіз сучасних тенденцій у вищій освіті, а також аналіз сутності головних напрямів її реформування з позицій впливу на формуванні змісту вищої освіти, а також на основі сучасних тенденцій в освіті у межах формування її нової парадигми, провести аналіз специфіки загально дидактичних принципів у вищій освіті, які є однією з основ формування та конструювання змісту вищої школи.

Отже, глобалізація національної системи освіти в сучасних умовах з врахуваннями кардинальних змін у всіх сферах суспільного життя, історичних викликів ХХІ століття вимагає критичного осмислення досягнутого і зосередження зусиль та ресурсів на розв'язанні найбільш гострих проблем, які стримують розвиток, не дають можливості забезпечити нову якість освіти, адекватну нинішній історичній епосі.

Використана література:

1. Закон України "Про вищу школу", 2007.
2. Указ Президента України 344/2013 від 25 червня 2013. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року.
3. Колот А. М. Глобалізація економіки та її вплив на соціально-трудова сферу / А. М. Колот // Україна: Аспекти праці. – № 3. – С. 23.
4. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ ст. – К., 2001.
5. Єрмаков І. Педагогіка життєтворчості: орієнтири для ХХІ століття. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство / І. Єрмаков. – К., 2000. – С. 18.
6. Каленюк І. С. Економіка освіти / І. С. Каленюк. – К., 2003.

Аннотація

В статті розглядається стратегія розвитку сучасного освіти в Україні в умовах глобалізації, а також нові вимоги до структури та якості освіти в зв'язку з прискоренням процесів глобалізації в економіці та політиці.

Annotation

This paper deals with developing the strategy of modern education in Ukraine in the context of globalization, and also the new demands to the structure and quality of education due to the acceleration of globalized process in the economy and politics.

УДК378.091.59

Войчун О. В.

ДО ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Формування особистості людини триває все життя, проте період навчання у вищій школі, як зазначають психологи, відіграє особливу роль у цьому процесі. Саме в цей час у студента – майбутнього педагога закладаються основи тих особистісних та професійних якостей, які необхідні для успішної педагогічної діяльності. Сучасна вітчизняна психологія має в своєму арсеналі значну кількість праць, присвячених різним аспектам особистісного розвитку студентів у взаємозв'язку із формуванням професійних якостей та розвитком педагогічних здібностей.

З'ясуванню сутності, етапів і детермінуючих чинників становлення особистості присвятили свої дослідження К. Абульханова-Славська, В. Бодров, Г. Костюк, Є. Клімов, А. Маркова та ін. В контексті специфіки студентського віку як важливої стадії розвитку особистості цю проблему розглядали Б. Ананьєв, А. Бодальов, Д. Дворяшин, Н. Пейсахов, О. Степанова та ін. Проблемою особистісного підходу щодо формування особистості фахівця-професіонала, розвитку його професійної самосвідомості присвячені дослідження І. В. Дубровіна, Л. В. Долинської, С. Д. Максименка, Н. В. Чепелева та ін.

Студентство визначають як своєрідну групу, метою діяльності якої є засвоєння за спеціально організованою програмою соціально-професійних якостей, підготовка до виконання важливих соціальних

функцій: професійних, культурологічних, громадсько-політичних, сімейних тощо. Головними напрямками життєдіяльності студентів є професійне навчання, особистісне зростання й самоствердження, розвиток інтелектуального потенціалу, духовне збагачення, моральне, естетичне, фізичне самовдосконалення. Студент вищого навчального закладу – це молода людина, яка характеризується професійною спрямованістю, готується до висококваліфікованого виконання функцій фахівця в певній професійній галузі [9, с. 185]. Студентський вік припадає переважно на період пізньої юності або ранньої дорослості. В цей час, як зазначають психологи, закінчується фізичне дозрівання організму, набувається та ступінь духовної зрілості, яка дозволяє самостійно вирішувати питання вибору професії, участі у виробничій праці після закінчення школи чи вузу. В юності різко активізується ціннісно-орієнтаційна діяльність. Чи йде мова про пізнання власних якостей, чи засвоєння нових знань, чи про ставлення до старших та однолітків, юнак особливо занепокоєний їхньою оцінкою і намагається будувати свою поведінку на основі свідомо обраних або засвоєних критеріїв і норм [4, с. 42]

Загалом, студента як людину певного віку і як особистість можна охарактеризувати з трьох сторін:

а) з психологічної, як єдність психічних процесів, станів і властивостей особистості. Головне в психологічному аспекті розгляду – це психічні властивості (спрямованість, темперамент, характер, здібності), від яких залежить перебіг психічних процесів, виникнення психічних станів, вияв психічних утворень;

б) з соціальної, в якій втілюються суспільні відносини, якості, породжені приналежністю студента до певної соціальної групи, національності тощо;

в) з біологічної, яка включає тип вищої нервової діяльності, будову аналізаторів, безумовні рефлексі, інстинкти, фізичну силу, статуру, риси обличчя, колір шкіри. Ця сторона в основному визначена спадковістю і вродженими задатками, але у відомих межах змінюється під впливом умов життя. Вивчення цих сторін розкриває якості і можливості студента, його вікові і особистісні особливості, що дає змогу ефективно використати ці знання в організації студентського самоврядування з метою формування громадянської активності майбутнього вчителя.

Однак студентський вік характеризується ще й тим, що великі потенційні можливості досягнення можливого рівня розвитку моральної, інтелектуальної й фізичної сфери сповна реалізуються не кожним студентом. Це пояснюється як недостатнім розвитком у 17-19 років здатності щодо свідомої саморегуляції поведінки, так і прихованою ілюзією, що це зростання сил триватиме “вічно”, що краще життя все ще попереду, а тому всього омріяного можна легко досягнути. Характерною рисою етичного розвитку в цьому віці є посилення свідомих мотивів поведінки. Підвищується інтерес до моральних проблем (цілі, стиль життя, обов’язок, любов, вірність тощо). Разом з тим фахівці в галузі вікової психології і фізіології відзначають, що здатність людини до свідомої регуляції своєї поведінки в 17-19 років розвинута не повною мірою. Тому зрозумілими стають випадки немотивованого ризику, невміння передбачати наслідки своїх вчинків, в основі яких можуть бути не завжди гідні мотиви. Так, В. Т. Лісовський відзначає, що 19-20 років – це вік безкорисливих жертв і повної самовіддачі, але і нерідко негативних виявів [8].

Юність, як стверджує Б. Г. Ананьєв, є сенситивним періодом для розвитку основних соціогенних потенцій людини, найсприятливішим для завершення формування особистості та утвердження її психофізичних сил. У ході спеціального дослідження було встановлено, що на студентський вік припадає найвища можливість розвитку інтелекту, сенсорних процесів і сприймання, загальної реактивності й нейродинаміки, найбільша пластичність в утворенні складних психомоторних і інших навичок. В юнацькому віці проявляється найвища швидкість оперативної пам’яті й переключення уваги, здатність до розв’язання вербально-логічних задач тощо. Це “золота пора” людини щодо високого розвитку комплексу функціональних рівнів, досягнення найвищих результатів, які ґрунтуються на всіх попередніх процесах її біологічного, психологічного та соціального розвитку [1, с. 5-6]. Вища освіта робить величезний вплив на психіку людини, розвиток її особистості. За час навчання у ВНЗ, як зазначають психологи, за наявності сприятливих умов, у студентів відбувається розвиток всіх рівнів психіки. Хоча, з іншого боку, для успішного навчання у ВНЗ необхідний досить високий рівень загального інтелектуального розвитку, зокрема сприймання, уявлення, пам’яті, мислення, уваги, ерудованості, широти пізнавальних інтересів, рівня володіння визначеним колом логічних операцій тощо.

Необхідною умовою успішної діяльності студента є засвоєння нових для нього особливостей навчання, що знімає відчуття внутрішнього дискомфорту і блокує виникнення конфлікту із середовищем. Протягом початкових курсів складається студентський колектив, формуються навички і уміння раціональної організації розумової діяльності, усвідомлюється покликання до вибраної професії, виробляється оптимальний режим праці, дозвілля і побуту, встановлюється система роботи з самоосвіти і самовиховання професійних та особистісних якостей. Різка ломка багаторічного звичного робочого стереотипу, основу якого складає відкрите І. П. Павловим психофізіологічне явище – динамічний стереотип, іноді призводить до нервових зривів і стресових реакцій. З цієї причини період адаптації, пов’язаний з ломкою колишніх стереотипів, може на перших порах зумовити і порівняно низьку успішність, і труднощі в спілкуванні. В одних студентів вироблення нового стереотипу проходить стрибкоподібно, в інших – рівно. Поза сумнівом, особливості цієї перебудови пов’язані з характеристиками типу вищої нервової діяльності, проте соціальні чинники, на нашу думку, мають тут

вирішальне значення. Знання індивідуальних особливостей студента, на основі яких будується система включення його в нові види діяльності і нове коло спілкування, що забезпечується самоврядуванням, дає можливість уникнути дезадаптаційного синдрому, зробити процес пристосовування рівним і психологічно комфортним.

Джерелом соціалізації студента є не лише зміст педагогічного процесу у вищому навчальному закладі, а й соціально-професійне його оточення, студентська референтна група, засоби масової інформації, громадські об'єднання студентів тощо. Процес соціалізації особистості майбутнього фахівця триває як адаптація, індивідуалізація та інтеграція в умовах вузівського культурно-освітнього середовища. Надзвичайно важливим, на нашу думку, буде включення першокурсників у нові для них види діяльності та нове коло спілкування, що досить ефективно можна реалізувати шляхом організації студентського самоврядування.

Отже, підсумовуючи, можемо зробити висновок, що з одного боку, студентська пора, будучи важливим етапом подальшого становлення особистості молодої людини, сприяє розкриттю її потенційних можливостей, вдосконаленню інтелекту, трансформації системи ціннісних орієнтацій, формуванню нових соціальних якостей, розвитку професійних здібностей у зв'язку з опануванням фаху. Проте, з іншого боку, як свідчать дослідження психологів та власний досвід дисертанта, ці великі потенційні можливості досягнення можливого рівня розвитку моральної, інтелектуальної й фізичної сфери сповна реалізуються не кожним студентом. Одним із методів створення умов для професійного та особистісного розвитку студента взагалі, та розвитку його громадянської активності, зокрема, можемо з впевненістю назвати студентське самоврядування, яке:

- а) може виступати засобом соціальної адаптації та соціалізації студента;
- б) може бути засобом виявлення початкового рівня та подальшого розвитку не лише громадянської активності, а й інших важливих особистісних та професійних якостей;
- в) сприяє зміцненню таких необхідних майбутньому вчителю якостей, як цілеспрямованість, рішучість, наполегливість, самостійність, ініціатива, уміння володіти собою та формуванню адекватної самооцінки.

Використана література:

1. *Ананьев Б. Г.* К психофизиологии студенческого возраста / Б. Г. Ананьев // Современные психолого-педагогические проблемы высшей школы. – Л., 1974. – 328 с.
2. *Андрущенко В. П.* Світанок Європи: Проблема формування нового учителя для об'єднаної Європи XXI століття / В. П. Андрущенко. – К., 2011. – 1099 с.
3. *Барабанова В. В., Зеленова М. Е.* Представления студентов о будущем как аспект их личностного и профессионального самоопределения / В. В. Барабанова, М. Е. Зеленова // Психологическая наука и образование. – 2002. – № 2. – С. 28-41.
4. *Дьяченко М. И., Кандыбович Л. А.* Психология высшей школы: учеб. пособие для вузов / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович. – 2-е изд., перераб. и доп. – Мн., 1981. – 383 с.
5. *Вовк Л. П.* Історія освіти і педагогіки в загальній, методологічній і професійній культурі майбутнього вчителя: посібник-коментар із пропедевтики вивчення історії педагогіки / Л. П. Вовк. – К., 2012. – 331 с.
6. *Зеер Э. Ф., Сыманюк Э. Э.* Кризисы профессионального становления личности / Э. Ф. Зеер, Э. Э. Сыманюк // Психологический журнал. – Т. 18. – № 6. – С. 35-44.
7. *Леонтьев А. Н.* Психологические вопросы формирования личности студента / А. Н. Леонтьев // Психология в вузе. – 2003. – № 1-2. – С. 232-241.
8. *Лисовский В. Г., Дмитриев А. В.* Личность студента / В. Г. Лисовский, А. В. Дмитриев. – Л., 1974. – 183 с.
9. *Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І.* Педагогіка і психологія вищої школи: навч. посібник / О. Г. Мороз, О. С. Падалка, В. І. Юрченко. – К.: НПУ, 2003. – 267 с.
10. *Сухомлинський В. О.* Сто порад учителю / В. О. Сухомлинський. – К.: Рад. школа, 1988. – 304 с.

Аннотация

В статье рассматриваются особенности организации студенческого самоуправления в высшем педагогическом заведении. Доказано, что студенческое самоуправление может выступать средством социальной адаптации и социализации студента.

Annotation

The article discusses the features of organizing the student self-government at higher educational institution. It is proved that student self-government can be a tool of social adaptation and socialization of students.

УДК37: [37:801.73

Гагага В. В.

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ГЕРМЕНЕВТИКИ В ОСВІТІ

Останнім часом стало очевидно, що освіта, як сфера людської діяльності не здатна екстенсивними методами ефективно й адекватно до сучасних вимог упоратися зі своїми завданнями в динамічно мінливому світі. У зв'язку з цим педагогічна громадськість протягом останніх років усе більше уваги